

Klima- og
miljødepartementet

Høringsnotat

**Høring – forslag til endringer i forurensningsloven § 3 og
forskrift om begrensnig av forurensning
(forurensningsforskriften)**

Innhold

.....	1
Høring – forslag til endringer i forurensningsloven § 3 og forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)	1
1 Hovedinnholdet i høringsnotatet	3
2 Bakgrunnen for forslaget	4
3 Folkerettslige rammer	6
3.1 FNs havrettskonvensjon	6
3.2 Londonprotokollen	7
3.3 Konvensjonen om bevaring av det marine miljø i Nordøst-Atlanteren (OSPAR)	9
4 Gjeldende rett	9
4.1 Forurensningsloven	9
4.2 Skipssikkerhetsloven	10
4.3 Forurensningsforskriften	11
5 Departementets forslag	12
5.1 Endring av forurensningslovens virkeområde	12
5.2 Regulering av marine geoingeniørtiltak i forurensningsforskriften	14
5.2.1 Behovet for regulering av marine geoingeniørtiltak	14
5.2.2 Definisjon av «marine geoingeniørtiltak»	14
5.2.3 Regulering av marine geoingeniørtiltak	15
5.3 Endring av virkeområdet for forurensningsforskriften kapittel 22	16
5.4 Endring i definisjonen av «innretning»	17
5.5 Myndighet utenfor norsk økonomisk sone	17
6 Administrative og økonomiske konsekvenser	18
7 Forslag til lov- og forskriftsendringer	19
7.1 Utkast til endringer i forurensningsloven	19
7.2 Utkast til endringer i forurensningsforskriften	19

1 Hovedinnholdet i høringsnotatet

I dette høringsnotatet foreslår Klima- og miljødepartementet endringer i

- lov 13 mars nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 3 og
- forskrift 1. juni nr. 931 om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 21 og 22.

Såkalte «marine geotngeniørtiltak» (på engelsk «marine geoengineering») er en form for aktivitet som har blitt gjenstand for økende interesse fra ulike private aktører og, som følge av dette, også internasjonal oppmerksomhet og regulering. Slik aktivitet tar sikte på å påvirke naturlige prosesser blant annet for klimaformål, og kan ha skadelige miljøvirkninger.

De foreslåtte lov- og forskriftsendringene anses nødvendige både for å sikre en robust og forutsigbar regulering av marine geotngeniørtiltak, og for å gjennomføre Norges folkerettslige forpliktelser knyttet til regulering av slik aktivitet. Forskriftsendringene vil videre bidra til å klargjøre, og dels utvide, virkeområdet for bestemmelsene i forurensningsforskriftens kapittel 22, samt angi ansvarlig myndighet for bestemmelsene. Dette vil igjen muliggjøre en bedre og mer forutsigbar gjennomføring av våre folkerettslige forpliktelser knyttet til dumping og plassering av materiale i havområder utenfor norsk økonomisk sone.

De foreslåtte lov- og forskriftsendringene innebærer også enkelte andre justeringer i reguleringen av dumping og plassering av materiale fra fartøy og innretninger, herunder ved å åpne for at det etter en konkret vurdering kan gis tillatelse til dumping fra norske skip i havområder utenfor nasjonal jurisdiksjon.

Endring i forurensningslovens geografiske virkeområde

Forurensningsloven §§ 3 og 4 angir lovens virkeområde i sjø. I økonomisk sone gjelder loven dersom forurensningskilden er norsk fartøy eller innretning, eller for øvrig i den utstrekning Kongen bestemmer, jf. § 3 andre ledd nr. 3. Videre får loven anvendelse på kontinentalsokkelen i tilknytning til «undersøkelser etter og utvinning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster», jf. lovens § 4.

Departementet foreslår å utvide adgangen til å gjøre loven gjeldende utenfor territorialfarvannet, slik at Kongen etter en konkret vurdering også kan gi loven anvendelse på norsk kontinentalsokkel for andre forurensningskilder enn undersøkelse etter, utvinning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster, samt for forurensningskilder utenfor norske jurisdiksjonsområder til havs. Endringen medfører altså ikke at loven automatisk vil gjelde for disse områdene, men innebærer at Kongen får hjemmel til, etter en konkret vurdering av behov, å fastsette bestemmelser om forurensningskilder i disse områdene. En endring som foreslått er nødvendig for å sikre en klar lovhjemmel for å regulere dumping, marine geotngeniørtiltak og plassering av materiale, i tråd med våre internasjonale forpliktelser, i alle havområder.

Endringer i forurensningsforskriften

Departementet vurderer at det er hensiktsmessig med en tydeligere og mer forutsigbar regulering av marine geoingeniørtiltak i norsk rett. På denne bakgrunn foreslås det å innføre et generelt forbud mot marine geoingeniørtiltak, kombinert med mulighet for unntak.

Marine geoingeniørtiltak kan etter dagens regelverk i en del tilfeller, og etter en nærmere vurdering, være omfattet av de generelle forbudene mot dumping eller «plassering av materiale» i forurensningsforskriften kapittel 22. Samtidig kan det etter dagens regelverk oppstå tolkningstvil om hvilke regler som gjelder for slik aktivitet, noe som blant annet innebærer liten forutsigbarhet for de ulike aktørene på dette feltet. I internasjonal sammenheng har aktivitet som faller inn under begrepet «marine geoingeniørtiltak» i økende grad blitt håndtert som aktivitet uavhengig av hvorvidt aktiviteten kan defineres som dumping eller «plassering av materiale». Dette er internasjonale regler som Norge er forpliktet til å sørge for at blir gjennomført i nasjonal rett.

Departementet foreslår videre å utvide angivelsen av virkeområdet for kapittel 22 slik at bestemmelsene om dumping og plassering av materiale, samt foreslått ny bestemmelse om marine geoingeniørtiltak skal gjelde også utenfor norske jurisdiksjonsområder,

- for norske skip, innretninger eller fly, samt
- for utenlandske skip, innretninger eller fly når avfallet eller materialet som dumpes eller plasseres, er lastet på norsk territorium.

Det foreslås i denne forbindelse også en mindre endring i definisjonen av «innretning» i § 21-1 første led bokstav b) og § 22-2 første ledd bokstav b) slik at denne bedre samsvarer med internasjonalt regelverk på dette punktet. Forslaget vil innebære at kapittel 21 og 22 også vil gjelde for innretninger som brukes i tilknytning til annen næringsvirksomhet til havs (eksempelvis havvind, akvakultur mv.), men også innretninger som er etablert særskilt med tanke på dumping eller marine geoingeniørtiltak.

Videre foreslås det presisert i forurensningsforskriften ny § 22-8 at Miljødirektoratet er myndighet for marine geoingeniørtiltak, og for dumping og plassering av materiale i områder utenfor norsk økonomisk sone.

2 Bakgrunnen for forslaget

Regulering av marine geoingeniørtiltak

Protokoll til Konvensjon om bekjempelse av havforurensninger ved dumping av avfall og annet materiale (Londonprotokollen) har utarbeidet omfattende folkerettslige reguleringer av marine geoingeniørtiltak. Marine geoingeniørtiltak er gjennom arbeidet i Londonprotokollen definert som «a deliberate intervention in the marine environment to manipulate natural processes, including to counteract anthropogenic climate change and/or its impacts, and that has the potential to result in deleterious effects, especially where those effects may be widespread, long lasting or severe».

Det finnes ulike teknikker som faller inn under definisjonen av marine geoingeniørtiltak. Typisk innebærer disse å tilføre substanser i havet fra fly eller skip, eller å plassere strukturer i havet. Formålet kan være å redusere nivåene av CO₂ i atmosfæren eller å modifisere solinnstrålingen på jordkloden, men også formål som ikke direkte er knyttet til klimahensyn, men eksempelvis knyttet til tilgrensende hensyn som å motvirke havforsuring mv., kan være aktuelle. En vitenskapelig gjennomgang av ulike teknikker er gjort av blant annet GESAMP i 2019¹ og GRID-Arendal i 2023.²

	Beskrivelse	Risiko for det marine miljø
Havgjødsling	Tilførsel av næringsstoffer, f.eks. jern, fosfor eller nitrogen, for å stimulere biologisk produksjon, og dermed opptak av karbon.	Kan ha vesentlige konsekvenser, blant annet ved å forårsake oppblomstring av giftige alger og havforsuring.
Alkalisering av havet	Tilførsel av substanser med høy pH, f.eks. mineraler som kalk eller olivin, for å gjøre havet mindre surt, og dermed øke havets opptak av karbon.	Vil kunne påvirke biogeokjemiske prosesser. Mer forskning på konsekvenser er nødvendig. Utvinning av aktuelle mineraler kan ha miljøkonsekvenser.
Kultivering av biomasse	Kultivering av makroalger og annen biomasse i stor skala for opptak og lagring av karbon. Biomassen kan enten prosesseres til f.eks. biodrivstoff eller fjernes fra karbonsyklusen ved å la den synke ned på havbunnen.	Vil føre til endringer i økosystemene, og kan påvirke vekst av andre organismer. Konsekvensene av å la biomassen synke til havbunnen er ukjent.
Marin skybleking	Spraying av partikler ut i atmosfæren for å danne kunstige skyer som reflekterer solinnstråling.	Kan påvirke nedbørsmønstre, hydrologisk syklus, luftkvalitet, og gi mindre lys og dermed redusert fotosyntese.
Mikrobobler/ refleksive partikler/ materialer	Mekanisk produksjon av mikrobobler eller kjemisk produksjon av skum/tilførsel av refleksive partikler eller materialer, for å øke havets albedo.	Ingen detaljerte studier av miljøvirkninger, men antas å kunne ha vesentlige virkninger på biotiske prosesser og påvirke regnmønstre.

Figur 1: Oversikt over utvalgte teknikker. Kilde: GESAMP (2019) og GRID-Arendal (2023)

Londonprotokollens partsmøte i 2023 vurderte fire ulike teknikker. I en rådgivende uttalelse gis det uttrykk for at de fire teknikkene potensielt kan lede til utbredte, langvarige og alvorlige skadelige virkninger for miljøet, og innebærer betydelig usikkerhet når det gjelder virkninger for det marine miljø, menneskelig helse og andre former for bruk av havet. Videre vises det til

¹ Se [High Level Review of a Wide Range of Proposed Marine Geoengineering Techniques | GES](#)

² Se https://gridarendal-website-live.s3.amazonaws.com/production/documents/s_document/1039/original/RRA_FrozenArctic_hires.pdf?16974

at interessen for marine geotekniske tiltak internasjonalt er sterkt voksende. Et stort antall ulike prosjekter er allerede gjennomført, i ferd med å gjennomføres eller er under planlegging. På bakgrunn av risikoen for skadelig påvirkning på miljøet, og med begrenset kunnskap om hvor effektive de ulike teknikkene vil være for å motvirke klimaendringer, oppfordrer partsmøtet i den nevnte uttalelsen fra 2023 til at andre prosjekter enn «legitimate scientific research» ikke bør tillates av partene, jf. nærmere omtale i kapittel 3.2.

Departementet understreker at aktivitet som fiske, akvakultur, petroleumsvirksomhet, havvind, havbunnsmineraler mv., som også kan påvirke det marine miljøet, er aktiviteter som har helt andre formål enn denne typen aktiviteter, og som derfor ikke omfattes av begrepet. Tilsvarende er ikke lagring av CO₂ i geologiske formasjoner under havbunnen omfattet, selv om dette gjøres for å motvirke klimaendringer, da dette ikke er aktivitet som har til hensikt å påvirke naturlige prosesser.

Regulering av dumping og plassering av materiale

Parallelt med og i tilknytning til gjennomgangen av forurensningsloven og forurensningsforskriften for å regulere marine geotekniske tiltak, som beskrevet over, er det identifisert behov for justeringer i regelverket også på enkelte andre punkter. Dette gjelder blant annet behov for å åpne for mulighet til å kunne gi tillatelse til dumping fra skip også i havområder utenfor nasjonal jurisdiksjon i situasjoner der de internasjonale kriteriene for slik dumping er oppfylt. Videre er det behov for endringer i definisjonen av «innretning» i forurensningsforskriften kapittel 21 og 22 for å fullt ut gjennomføre våre folkerettslige forpliktelser i dagens situasjon der innretninger til havs ikke bare vil være knyttet til petroleumsvirksomhet, men også blir og vil bli brukt i tilknytning til andre havnæringer.

3 Folkerettslige rammer

3.1 FNs havrettskonvensjon

Havrettskonvensjonen har særskilte bestemmelser om bevaring av det marine miljø i del XII, herunder om dumping i artikkel 210 og artikkel 216.

"Dumping" er nærmere definert i Havrettskonvensjonen artikkel 1 nr. 5 bokstav a), og omfatter ethvert forsettlig utslipp av avfall eller annet materiale fra fartøyer, luftfartøyer, plattformer eller andre konstruerte innretninger til sjøs.³ Fra denne hovedregelen er det gitt visse unntak i nr. 5 bokstav b), for utslipp av avfall eller annet materiale som er knyttet til eller skriver seg fra den vanlige drift av fartøyer, luftfartøyer, plattformer eller andre konstruerte innretninger til sjøs og deres utstyr, og plassering av materiale for et annet formål enn bare det å bli kvitt det, forutsatt at en slik plassering ikke er uforenlig med konvensjonens formål. Marine geotekniske tiltak kan derfor regnes som "dumping" etter konvensjonen, hvis det innebærer plassering av avfall eller materiale i strid med dette formålet. Formålet er angitt i konvensjonens forord, og omfatter blant annet vern og bevaring av det marine miljø.

³ I tillegg omfatter definisjonen enhver forsettlig senking eller etterlating av fartøyer, luftfartøyer, plattformer eller andre konstruerte innretninger til sjøs, jf. art. 1 nr. 5 a) ii.

I den grad marine geoingeniørtiltak regnes som «dumping», skal slike tiltak ikke finne sted i territorialfarvannet, den eksklusive økonomiske sone og på kontinentalsokkelen uten uttrykkelig godkjenning av kyststaten, jf. artikkel 210 nr. 5. Dette er et utslag av den generelle plikten statene har etter artikkel 210 nr. 1 og nr. 3, til å vedta lover for å hindre, begrense og kontrollere forurensning av det marine miljø ved dumping, for å sikre at slik dumping ikke finner sted uten tillatelse. Videre følger det av artikkel 210 nr. 4 at statene skal bestrebe seg på å fastsette globale og regionale regler for å hindre, begrense og kontrollere forurensning fra dumping. Nasjonale lover, forskrifter og tiltak skal ikke være mindre effektive enn de globale regler og standarder, jf. artikkel 210 nr. 6. Dette innebærer at statene står fritt til å vedta strengere nasjonale regler.

Artikkel 216 regulerer hvem som har rett og plikt til å håndheve nasjonale regler om dumping. Slike regler skal håndheves av a) kyststaten, med hensyn til dumping innenfor dens sjøterritorium eller økonomiske sone eller på dens kontinentalsokkel, b) flaggstaten, med hensyn til skip som fører dens flagg eller skip eller luftfartøyer som står oppført i deres registre, og c) enhver stat, med hensyn til lasting av avfall eller andre stoffer innenfor dens territorium eller ved dens offshoreterminaler.

3.2 Londonprotokollen

Londonprotokollens regelverk for dumping i sjø omfatter alt farvann utenom statenes indre farvann, jf. artikkel 1 nr. 7. "Dumping" er definert i Londonprotokollen artikkel 1 nr. 4.1 og omfatter enhver forsettlig disponering i sjøen av avfall eller annet materiale fra fartøyer, luftfartøyer, plattformer eller andre konstruerte innretninger til sjøs.⁴ Fra denne hovedregelen er det gitt visse unntak i nr. 4.2, blant annet for plassering av materiale for et annet formål enn ren disponering, forutsatt at plasseringen ikke er i strid med protokollens formål. Marine geoingeniørtiltak vil dermed kunne regnes som dumping etter protokollen dersom det innebærer plassering av materiale i strid med protokollens formål, som er å verne om og bevare det marine miljø mot alle kilder til forurensning, jf. artikkel 2. Det følger videre av Londonprotokollen artikkel 1 nr. 4.3 at disponering eller lagring av avfall eller annet materiale som direkte fremkommer av, eller som har sammenheng med undersøkelse og utnytting av mineralforekomster på havbunnen og påfølgende bearbeiding til havs ikke omfattes av protokollens bestemmelser.

Artikkel 4 i Londonprotokollen oppstiller en generell forpliktelse til å forby dumping av avfall og annet materiale som ikke er listet opp i vedlegg 1. For dumping av slikt avfall og materiale som er nevnt i vedlegg 1 kreves tillatelse. Londonprotokollens bestemmelser om dumping skal, jf. artikkel 10, håndheves overfor a) fartøyer og luftfartøyer som er registrert på traktatpartenes territorium eller som fører dens flagg, b) fartøyer og luftfartøyer som på dens territorium laster inn avfall eller annet materiale som skal dumpes til sjøs, og c) fartøyer, luftfartøyer og plattformer eller andre konstruerte innretninger som antas å drive dumping til sjøs i områder hvor traktatpartene har rett til å utøve jurisdiksjon iht. folkeretten.

⁴ Definisjonen i nr. 4.1 omfatter også enhver forsettlig disponering i sjøen av fartøyer, luftfartøyer, plattformer eller andre konstruerte innretninger til sjøs og enkelte andre former for dumping.

Londonprotokollen har gjennom flere år, i regi av partsmøtet og tekniske arbeidsgrupper under protokollen arbeidet med å avklare nærmere hvordan marine geoingeniørtiltak skal håndteres. Partsmøtet vedtok i 2008 en resolusjon som sier at havgjødsling skal anses som dumping i strid med Londonprotokollen, unntatt når det skjer som ledd i «legitimate scientific research».

I 2013 ble dette fulgt opp gjennom en endring av protokollen. Vedtaket fra 2013 innebærer at «marine geoengineering» defineres i en ny artikkel 5 bis i protokollen:

“a deliberate intervention in the marine environment to manipulate natural processes, including to counteract anthropogenic climate change and/or its impacts, and that has the potential to result in deleterious effects, especially where those effects may be widespread, long lasting or severe.”

Videre tas det inn en ny artikkel 6 bis som regulerer "marine geoengineering activities". I bestemmelsens første avsnitt gis det et generelt forbud mot plassering av materiale fra skip, luftfartøy, plattformer og andre menneskeskapte strukturer til sjøs for "marine geoengineering activities" som er listet opp i vedlegg 4 til protokollen. Forbudet er absolutt, med mindre det fremgår eksplisitt av vedlegg 4 at aktiviteten, eller en underkategori av den, kan tillates.

Det følger av andre avsnitt i artikkel 6 bis at statene skal vedta "administrative or legislative measures" for å sikre at utstedelse av eventuelle tillatelser og vilkår til tillatelser overholder vedlegg 5 til protokollen, og tar i betraktning et "Specific Assessment Framework" utviklet for en bestemt aktivitet og vedtatt av partsmøtet under protokollen.

En tillatelse skal bare utstedes etter at aktiviteten har gjennomgått en vurdering hvor det fastslås at forurensningen av det marine miljøet fra den foreslåtte aktiviteten, så vidt praktisk mulig, kan forhindres eller reduseres til et minimum. En tillatelse kan bare utstedes hvis resultatet av vurderingen er at aktiviteten ikke er i strid med protokollens formål.

Den eneste aktiviteten som foreløpig er listet opp i vedlegg 4 er havgjødsling ("ocean fertilization"), som er definert på følgende måte: *“any activity undertaken by humans with the principal intention of stimulating primary productivity in the oceans. Ocean fertilization does not include conventional aquaculture, or mariculture, or the creation of artificial reefs.”*

Vedlegg 4 slår fast at alle havgjødslingsaktiviteter som hovedregel er forbudt etter Londonprotokollen. Det kan likevel vurderes å gi tillatelse til aktiviteter som vurderes å utgjøre "legitimate scientific research", altså legitim vitenskapelig forskning. Denne vurderingen skal ta utgangspunkt i rammeverket som følger av vedlegg 5. Dette rammeverket er svært omfattende. For forskningsaktiviteter er det blant annet krav til at den foreslåtte aktiviteten skal være gjenstand for vitenskapelig fagfellevurdering og at økonomiske interesser ikke skal kunne påvirke det foreslåtte prosjektets innretning, gjennomføring og/eller resultater.

Endringen er ratifisert av Norge, men har ennå ikke trådt i kraft. Det pågår for øvrig et arbeid in regi av Londonprotokollen med å vurdere regulering også av andre former for marine georingeniørtiltak.

Partsmøtet under Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) uttalte for øvrig i 2010, og gjentok senest i 2024, under henvisning til Londonprotokollen at ingen klimarelaterte georingeniørtiltak som kan påvirke biologisk mangfold bør finne sted før det foreligger tilstrekkelig vitenskapelig grunnlag, med unntak av småskala vitenskapelige studier.

3.3 Konvensjonen om bevaring av det marine miljø i Nordøst- Atlanteren (OSPAR)

OSPAR-konvensjonen har regler om dumping i sjøområdene, som omfatter traktatpartenes indre farvann og territorialfarvann, havet utenfor som grenser til territorialfarvannet og som er underlagt kyststatens jurisdiksjon i den grad denne er anerkjent av folkeretten, og det åpne hav, innenfor visse geografiske grenser, jf. artikkel 1 bokstav a).

"Dumping" er definert i OSPAR-konvensjonen artikkel 1 som enhver forsettlig disponering av avfall eller annet materiale i sjøområdet fra skip, eller fly eller fra offshore-installasjoner.⁵ Fra denne hovedregelen er det gitt visse unntak, blant annet for plassering av materiale for andre formål enn bare å fjerne det. Dersom plasseringen skjer for et annet formål enn materialet opprinnelig ble konstruert eller bygd for, forutsettes det imidlertid at den er i samsvar med de relevante bestemmelser i konvensjonen. Marine georingeniørtiltak vil dermed kunne anses som dumping etter konvensjonen, med mindre det innebærer plassering av materiale som er bygd eller konstruert med dette som formål.

Det følger av konvensjonens vedlegg II artikkel 3 nr. 1 at dumping av avfall eller annet materiale i sjøområdene er forbudt. Fra dette forbudet er det gitt visse unntak i artikkel 3 nr. 2. Plassering av materiale for et annet formål enn det opprinnelig ble konstruert eller bygd for er regulert i vedleggets artikkel 5, og krever tillatelse fra den relevante kontraktsparts kompetente myndighet. Denne bestemmelsen tillater ikke dumping som ellers er forbudt etter konvensjonen. Videre inneholder vedlegg II artikkel 2 et generelt forbud mot forbrenning av avfall eller annet materiale til havs. Vedlegg II gjelder ikke for dumping fra offshore-installasjoner. Egne regler for dumping fra slike installasjoner finnes i vedlegg III.

4 Gjeldende rett

4.1 Forurensningsloven

Forurensningsloven gjelder for forurensningskilder som befinner seg i riket, dvs. innenfor territorialgrensen i sjø, jf. § 3 andre ledd nr. 1. Innenfor norsk økonomisk sone gjelder loven, med de begrensninger som følger av folkeretten, for forurensningskilder som befinner seg i sonen, dersom forurensningskilden er norsk fartøy eller innretning eller for øvrig i den utstrekning Kongen bestemmer, jf. § 3 andre ledd nr. 2 og 3. «Fartøy» omfatter i denne

⁵ Definisjonen omfatter også enhver forsettlig disponering i sjøområdet av skip eller fly eller offshore-installasjoner og offshore-rørledninger.

forbindelse både skip og luftfartøy, jf. Ot.prp.nr. 11 (1979-1980) s. 90. Loven gjelder i tråd med dette i utgangspunktet ikke for forurensning i form av dumping eller plassering av materiale fra utenlandske fartøy eller innretninger i norsk økonomisk sone.

Utenfor norsk økonomisk sone gjelder loven for forurensning som truer med å inntreffe i norsk økonomisk sone, om forurensningskilden er norsk fartøy eller innretning, jf. § 3 andre ledd nr. 3. Videre gjelder loven, med de begrensninger som følger av folkeretten, for undersøkelser etter og utvinning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster på kontinentalsokkelen, jf. § 4. Utover dette gjelder loven ikke for forurensning i form av dumping eller plassering av materiale på kontinentalsokkelen eller utenfor norske jurisdiksjonsområder.

Etter forurensningsloven § 7 første ledd er all forurensning som hovedregel forbudt, og krever tillatelse gjennom enkeltvedtak (§ 11) eller forskrift (§ 9). Forurensning som ikke medfører nevneverdige skader eller ulemper kan likevel finne sted uten tillatelse, jf. § 8 tredje ledd. Innenfor forurensningslovens geografiske virkeområde, vil marine geotekniske tiltak som ikke er omfattet av forurensningsforskriften kapittel 22, kreve tillatelse etter § 11 dersom det medfører ulovlig forurensning etter § 7 første ledd, jf. § 8 tredje ledd.

4.2 Skipssikkerhetsloven

Skipssikkerhetsloven gjelder for norske skip uansett hvor de befinner seg, jf. § 3 første ledd. For utenlandske skip gjelder loven i territorialfarvannet, norsk økonomisk sone og på norsk kontinentalsokkel, med de begrensninger som følger av folkeretten, jf. § 3 andre ledd. Kongen kan også bestemme at loven skal gjelde for utenlandske skip utenfor norske jurisdiksjonsområder, så langt folkeretten tillater det.

Skipssikkerhetsloven gjelder i utgangspunktet for "skip", men Kongen kan gi forskrift om at loven også gjelder for enkelte typer innretninger, jf. § 2. Forurensningsforskriften kapittel 22 er hjemlet i denne bestemmelsen. Skipssikkerhetsloven gjelder ikke for luftfartøy.

Skipssikkerhetsloven § 31 oppstiller et forbud mot forurensning fra utslipp og dumping fra skip. Det fremgår av forarbeidene til skipssikkerhetsloven § 31 at begrepene «utslipp» og «dumping» er "nærmere definert i internasjonale miljøvernkonvensjoner og definert i samsvar med dette i særskilte forskrifter", jf. Ot.prp.nr. 87 (2005-2006) s. 120. Definisjonene av «dumping» og «plassering av materiale» i forurensningsforskriften kapittel 22, jf. nærmere omtale i kapittel 4.3. er utformet i samsvar med definisjonen i OSPAR-konvensjonen. Denne avviker noe fra definisjonene i Havrettskonvensjonen og Londonprotokollen, som inkluderer plassering av materiale for et annet formål enn ren disponering, dersom det er i strid med formålet med hhv. konvensjonen og protokollen, i definisjonen av "dumping".

Det kan på denne bakgrunn være noe uklart om «dumping» i skipssikkerhetsloven skal tolkes i samsvar med definisjonen i forurensningsforskriften, og dermed OSPAR, eller i samsvar med definisjonene i bl.a. Havrettskonvensjonen og Londonprotokollen. Spørsmålet kan komme på spissen f.eks. ved plassering av substanser i havet som er bygd eller konstruert med marine geotekniske tiltak som formål, f.eks. innretninger for dyrking av alger,

og som kan være til skade eller ulempe for det marine miljøet. Dersom det, i tråd med presumpsjonsprinsippet skal legges til grunn at skipssikkerhetsloven er i overensstemmelse med folkeretten, vil marine geotekniske tiltak kunne være forbudt etter § 31, avhengig av om det strider mot formålet med henholdsvis Havrettskonvensjonen eller Londonprotokollen.

Forbudet i skipssikkerhetsloven § 31 gjelder "med mindre annet fremgår av lov eller forskrift fastsatt med hjemmel i lov". Ordlyden taler for at dette ikke er en selvstendig unntakshjemmel, og kun en henvisning til at det med hjemmel i en annen lov/forskrift med hjemmel i annen lov, kan gjøres unntak fra forbudet. Skipsikkerhetsloven gir for øvrig kun hjemmel til å gi forskrifter om miljømessig sikkerhet og forurensning fra skip, se §§ 32-33, og gir ikke selvstendig hjemmel for å gi unntak gjennom tillatelser i enkeltsaker.

4.3 Forurensningsforskriften

Forurensningsforskriften kapittel 22 har særskilte regler om «dumping» og «plassering av materiale». Kapittel 22 er hjemlet i skipssikkerhetsloven §§ 2, 31, 33 og 47, samt i forurensningsloven §§ 9 og 11. Reglene om dumping og plassering av materiale gjelder i utgangspunktet for alle skip, innretninger og fly i "riket", samt i norsk økonomisk sone og på norsk kontinentalsokkel, jf. § 22-1. «Innretning» er definert i § 22-2 første ledd bokstav b) som «installasjon eller annet anlegg som benyttes i petroleumsvirksomheten, uavhengig av om konstruksjonen er fast eller flyttbar. Innretning omfatter også rørledning og kabel benyttet i petroleumsvirksomheten». Reglene om dumping gjelder i tillegg for norske skip i alle farvann, det vil si internasjonalt farvann og havområder underlagt andre staters jurisdiksjon.

"Dumping" er definert i forurensningsforskriften § 22-1 som "enhver forsettlig disponering av avfall eller annet materiale i sjø eller vassdrag med det formål å bringe det av veien". Videre er "plassering av materiale" definert som "enhver forsettlig disponering av materiale i sjø eller vassdrag med et annet formål enn materialet opprinnelig er bygd eller konstruert form, og som ikke regnes som dumping". Det kan oppstå tolkningstvil om hvorvidt marine geotekniske tiltak omfattes av definisjonen av "dumping" i § 22-1, fordi formålet med disponeringen i slike tilfeller ikke er å bringe avfallet eller materialet "av veien". Marine geotekniske tiltak vil også kunne anses som "plassering av materiale" etter forskriften, med mindre det innebærer plassering av materiale som er bygd eller konstruert med geotekniske tiltaket som formål. Samtidig må det i tolkningen av bestemmelsen om henholdsvis «dumping» og «plassering av materiale» også legges vekt på at slike tiltak i ulike tilfeller kan omfattes av kategorien «dumping» i internasjonal rett, som forurensningsforskriften kapittel 22 er ment å gjennomføre.

Forurensningsforskriften §§ 22-4 og 22-5 oppstiller et generelt forbud mot henholdsvis «dumping» og «plassering av materiale». Forbudene i §§ 22-4 og 22-5 kan i visse tilfeller fravikes gjennom særskilt tillatelse, jf. § 22-6. Statsforvalteren er myndighet etter § 22-6 i norsk territorialfarvann, med unntak for tillatelser etter § 22-4 bokstav e. Miljødirektoratet er myndighet i økonomisk sone, jf. bestemmelsens første ledd andre punktum. Det er ikke oppgitt hvem som er myndighet i havområdene utenfor norsk økonomisk sone. Forbudene mot «dumping» og «plassering av materiale» gjelder uavhengig av den nedre grensen for tillatelsespliktig forurensning i forurensningsloven § 8 tredje ledd. I vurderingen av om det

kan gjøres unntak fra forbudene skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre.

Gjeldende nasjonalt regelverk innebærer etter dette enkelte «hull» eller begrensninger, også sammenlignet med internasjonalt regelverk Norge er forpliktet til å gjennomføre, jf. nærmere omtale i kapittel 3. Dette gjelder særlig fordi bestemmelsene ikke regulerer dumping og plassering av materiale fra norske fly eller innretninger når disse befinner seg utenfor økonomisk sone eller kontinentalsokkelen. Slik dumping og plassering av materiale faller per i dag utenfor forurensningslovens geografiske virkeområde og skipssikkerhetslovens saklige virkeområde.

Når det gjelder norske skip, forbyr som tidligere omtalt både skipsikkerhetsloven, jf. også forurensningsforskriften, dumping fra norske skip også utenfor økonomisk sone, men mangler eksplisitt hjemmel for å gi tillatelse til forurensning i enkeltsaker. Tillatelse til slik dumping og plassering av materiale kan derfor ikke gis med hjemmel i § 22-6, og må eventuelt gis med hjemmel i den generelle unntaksbestemmelsen i forurensningsforskriften § 41-4. Denne bestemmelsen er lite egnet for behandling av enkeltsaker. For eksempel er det uklart hvem som er ansvarlig myndighet og hva som er vurderingstemaet.

Forurensningsforskriften § 21-2 forbyr i dag forbrenning av avfall eller annet materiale ombord på skip og innretninger til sjøs her i riket. Innen folkerettens grenser gjelder dette også forbrenning i norsk økonomisk sone og på norsk kontinentalsokkel. Da «innretning» i § 21-1 er definert på tilsvarende måte som i kapittel 22, og derfor begrenset til petroleumsinnretninger, er forbudet mot forbrenning i OSPAR vedlegg II per i dag ikke fullt ut gjennomført i norsk rett.

5 Departementets forslag

5.1 Endring av forurensningslovens virkeområde

Departementet mener det i lys av utviklingen nasjonalt og internasjonalt er nødvendig å sikre en robust og forutsigbar regulering av marine geotekniske tiltak. Videre er det behov for å gjennomføre Norges folkerettslige forpliktelser knyttet til regulering av dumping, herunder for å følge opp vedtak etter Londonprotokollen.

Departementet foreslår på denne bakgrunn en mindre endring i forurensningsloven § 3 for å gi mulighet til, etter en konkret vurdering, å utvide forurensningslovens virkeområde på kontinentalsokkelen og utenfor norske jurisdiksjonsområder, dvs. i internasjonalt farvann og områder underlagt andre staters jurisdiksjon. Dumping i slike områder er, som nevnt ovenfor, regulert i både Havrettskonvensjonen, Londonprotokollen og OSPAR-konvensjonen.

Den foreslåtte endringen vil sikre en utvetydig hjemmel for å regulere marine geotekniske tiltak fra norske skip, innretninger og fly når disse befinner seg utenfor økonomisk sone. Når slike tiltak utføres fra skip får dette særlig betydning i tilfeller der det er tvil om tiltaket kan anses som «dumping» i skipssikkerhetslovens forstand. Videre er hjemmelen nødvendig for å regulere marine geotekniske tiltak utenfor økonomisk sone fra fly,

eventuelt fra installasjoner utenfor økonomisk sone som hverken er skip eller luftfartøy, men som anses dekket av ordlyden «innretninger». Hjemmelen vil videre muliggjøre regulering av marine geotekniske tiltak fra utenlandske fartøy på norsk kontinentalsokkel utenfor økonomisk sone.

Den foreslåtte endringen vil videre supplere hjemmelsgrunnlaget for bestemmelsene i forurensningsforskriften kapittel 22 som angir ansvarlig myndighet. Gjeldende § 22-6 må for så vidt den gjelder myndighet for tiltak på områder over norsk kontinentalsokkel og utenfor norske jurisdiksjonsområder anses å være hjemlet i skipssikkerhetsloven.

Skipssikkerhetsloven inneholder ikke noen selvstendig hjemmel for å gjøre unntak gjennom enkelttillatelser. Eventuelle tillatelser knyttet til aktivitet i disse havområdene må derfor i dag eventuelt gis gjennom unntak fra forurensningsforskriften etter forskriftens § 41-4, som er lite egnet for denne typen søknadsbehandling.

Kongen har i tråd med forurensningsloven § 3 i dag fullmakt til å utvide lovens virkeområde for norsk økonomisk sone, med de begrensninger som følger av folkeretten. Departementet foreslår med dette at Kongen på tilsvarende måte skal kunne gi loven utvidet anvendelse, helt eller delvis, for annen aktivitet enn undersøkelse etter, utvinning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster på kontinentalsokkelen og utenfor norske jurisdiksjonsområder.

Etter departementets vurdering er en slik utvidelse nødvendig for å ivareta våre internasjonale forpliktelser knyttet til marine geotekniske tiltak.

Hjemmelen vil på et senere tidspunkt også etter en konkret vurdering kunne brukes for å regulere andre former for aktivitet som materielt sett faller innenfor forurensningslovens virkeområde i de aktuelle havområdene og som det er folkerettslig grunnlag for å regulere.

For eksempel vil det i forbindelse med gjennomføring av klimakvotereguleringen i norsk rett være aktuelt å anvende hjemmelen for å kunne regulere kvotepliktige utslipp av CO₂ som transporteres over landegrensene med formål om permanent lagring, gitt at lovens virkeområde for øvrig utvides til å omfatte slik virksomhet. Dette skyldes at «transport av CO₂ for lagring i en geologisk formasjon godkjent av kompetente myndigheter» er en kvotepliktig anleggsaktivitet som krever tillatelse etter forurensningsloven.

Det kan videre bli behov for regulering etter forurensningsloven av aktivitet som havvind eller akvakultur mv. dersom slik aktivitet blir aktuelt på norsk kontinentalsokkel utenfor økonomisk sone. Dette vil også gi bedre sammenheng i systemet, da forurensningsloven allerede gjelder slik aktivitet i økonomisk sone, jf. forurensningsloven § 2, annet ledd punkt 3. Det er foreløpig ikke planer om å gi forskrifter på dette punktet.

Ved eventuell senere bruk av den foreslåtte hjemmelen, vil forslag til forskrift bli utredet og sendt på høring på vanlig måte i tråd med utredningsinstruksen.

5.2 Regulering av marine geoingeniørtiltak i forurensningsforskriften

5.2.1 Behovet for regulering av marine geoingeniørtiltak

Departementet vurderer at det er behov for å regulere marine geoingeniørtiltak for å gjennomføre våre eksisterende forpliktelser blant annet etter Havrettskonvensjonen artikkel 210 og Londonprotokollen artikkel 4. Norge har som nevnt sluttet seg til politisk forpliktende vedtak i Londonprotokollen som stiller krav til nasjonal håndtering av marine geoingeniørtiltak. Som nevnt ovenfor, er det foreløpig kun havgjødsling som eksplisitt omfattes av de vedtatte endringene fra 2013 i Londonprotokollen om marine geoingeniørtiltak. De vedtatte endringene har ennå ikke trådt i kraft, og er dermed ikke i seg selv folkerettslig bindende for Norge. En regulering av marine geoingeniørtiltak som foreslått tar sikte på å både gjennomføre gjeldende forpliktelser og samtidig legge til rette for en effektiv gjennomføring av vedtatte og aktuelle fremtidige endringer i Londonprotokollen etter hvert som disse på et senere tidspunkt trer i kraft.

Det er generelt mangel på kunnskap om virkningene på det marine miljøet av marine geoingeniørtiltak. Departementet vurderer at slik aktivitet uten tilstrekkelig regulering potensielt kan medføre risiko for alvorlig eller irreversibel skade på det marine miljøet, herunder marine økosystemer, jf. også naturmangfoldloven § 9 annet punktum. Det er på denne bakgrunn sterkt ønskelig å etablere et reguleringsregime som sikrer at det ikke gjennomføres prosjekter for marine geoingeniørtiltak som kan føre til negative virkninger for miljøet i norske havområder.

Videre innebærer økende interesse for marine geoingeniørtiltak behov for en forutsigbar regulering av denne formen for aktivitet, ikke minst av hensyn til eventuelle private aktører som vurderer eller planlegger å søke om slike prosjekter i norske havområde.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å etablere et tillatelsesregime for marine geoingeniørtiltak i forurensningsforskriften kapittel 22, utformet som et generelt forbud med mulighet for unntak i enkeltsaker. Dette innebærer at marine geoingeniørtiltak foreslås regulert på samme måte som mudring, dumping og plassering av materiale er regulert i kapittel 22 i dag. Det vil i vurderingen av eventuelle søknader også være naturlig å se hen til internasjonale forpliktelser, herunder de vedtatte endringene i Londonprotokollen fra 2013. Forbudet mot havgjødsling som følger av 2013-vedtaket innebærer at det vil være en svært høy terskel for å tillate slik virksomhet.

5.2.2 Definisjon av «marine geoingeniørtiltak»

Det brukes flere ulike begreper for "geoengineering" i norsk dagligtale, som for eksempel "klimamanipulering", "klimafiksing", "klimateknikk", "klimateintervensjon" og "geoingeniørarbeid". Londonprotokollens definisjon av "marine geoengineering" kan imidlertid også omfatte tiltak som kan ha andre formål enn å påvirke klimasystemene, likevel slik at henvisningen til klima anses å gi en føring eller retning for hva slags type tiltak som omfattes av begrepet. Tilsvarende bør etter vårt syn reflekteres i det begrepet som brukes i nasjonal rett. Videre mener departementet at "tiltak" er et mer dekkende ord enn "arbeid" for å beskrive den aktivitet eller virksomhet som reguleres. Det foreslås derfor å bruke begrepet "marine geoingeniørtiltak" i forskriften.

Departementet foreslår videre å ta inn en definisjon av "marine geoingeniørtiltak" i § 22-2 i forskriften, for å klargjøre betydningen av dette begrepet i denne sammenhengen. Det anses som naturlig at en slik definisjon bygger på og tolkes i samsvar med definisjonen i art. 5 bis under Londonprotokollen. Det foreslås dermed at definisjonen bygger på tre kriterier: i) forsettlig disponering av materiale, som ii) har til formål å påvirke naturlige prosesser, inkludert for klimaformål, og iii) og som kan ha negative virkninger for det marine miljøet.

Det første kriteriet svarer til "deliberate intervention" i artikkel. 5 bis under Londonprotokollen. "Intervention" (inngrep) er språklig sett et noe videre begrep enn "disponering", men det fremgår av art. 6 bis i endringene under Londonprotokollen at reguleringen tar sikte på "placement of matter into the sea". Definisjonen foreslås derfor i samsvar med dette, og det ses for øvrig også hen til definisjonen av "plassering av materiale" i § 22-2 i forskriften, som bruker begrepet "forsettlig disponering". Etter departementets vurdering er det heller ikke hensiktsmessig å regulere inngrep som ikke innebærer disponering av materiale i forurensningsforskriften kapittel 22.

Det andre kriteriet svarer til "to manipulate natural processes, including to counteract anthropogenic climate change and/or its impacts". Kriteriet må tolkes slik at også andre naturlige prosesser enn klimaendringer kan omfattes, samtidig som henvisningen til klimaendringer peker ut retningen for hvilken type prosesser det her vises til. Å motvirke havforsuring kan være et eksempel på en slik annen naturlig prosess som er omfattet av begrepet. Begrepet vil på den annen side ikke omfatte aktiviteter som fiske, akvakultur, petroleumsvirksomhet, havvind, havbunnsmineraler, lagring av CO₂ mv. da formålet med disse aktivitetene ikke er å «påvirke naturlige prosesser».

Det tredje kriteriet svarer til "has the potential to result in deleterious effects, especially where those effects may be widespread, long lasting or severe". Kriteriet må tolkes bl.a. i lys av føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9. "Kan medføre" skal etter dette ikke tolkes som et krav om sannsynlighetsovervekt, men det må foreligge en reell risiko for at negative virkninger kan oppstå. Grunnen til at vurderingen av virkninger avgrenses til det marine miljø, og ikke omfatter virkninger for miljøet generelt, er at reguleringen av marine geoingeniørtiltak har sitt utspring i Havrettskonvensjonen og Londonprotokollen, som har som formål å bevare det marine miljø. Tiltak som ikke har virkninger for det marine miljø, er derfor ikke omfattet av disse regimene.

Departementet ber høringsinstansene om innspill til forslaget til definisjon og hvorvidt dette er dekkende med tanke på aktuelle tiltak.

5.2.3 Regulering av marine geoingeniørtiltak

Departementet foreslår et generelt forbud mot marine geoingeniørtiltak, unntatt når det etter en konkret vurdering er gitt tillatelse til dette. Dette samsvarer med hvordan forurensning, dumping og plassering av materiale er regulert i forurensningsloven og forurensningsforskriftens kapittel 22 i dag.

Artikkel 6 bis etter Londonprotokollen oppstiller et krav til at tillatelser og vilkår må være i tråd med vedlegg 5 til de vedtatte endringene. Vedlegg 5 oppstiller bl.a. krav til et prosjekt for at det skal kunne kvalifisere som legitim vitenskapelig forskning. Kravene i vedlegg 5 retter seg i utgangspunktet mot myndighetenes behandling av enkeltsaker. Vedlegg 5 stiller likevel forutsetningsvis krav til hva en søknad må inneholde for at myndighetene skal kunne foreta de vurderinger som vedlegg 5 krever. Departementet anser det ikke som hensiktsmessig å ta inn dissekravene i selve forskriftsteksten, ettersom dette vil gi svært detaljerte og omfangsrike bestemmelser, og bryte med forskriftens utforming. Det forutsettes imidlertid at retningslinjene i vedlegget legges til grunn ved behandlingen av søknader.

5.3 Endring av virkeområdet for forurensningsforskriften kapittel 22

Som nevnt i pkt. 3.1 og 3.2 ovenfor, har Norge etter henholdsvis Havrettskonvensjonen og Londonprotokollen en plikt til å håndheve nasjonale regler om dumping overfor skip som fører norsk flagg eller skip eller luftfartøyer som står oppført i norske registre. Videre har vi en plikt til å håndheve nasjonale regler om dumping overfor skip og luftfartøyer som på vårt territorium laster inn avfall eller annet materiale som skal dumpes til sjøs. Disse to forpliktelsene gjelder i alle havområder, inkludert utenfor norske jurisdiksjonsområder.

Forurensningsforskriften kapittel 22 gjelder bare i begrenset omfang utenfor norske jurisdiksjonsområder, det vil si. bare for dumping fra norske skip, jf. § 22-1 andre ledd andre punktum. I disse områdene gjelder forskriften dermed ikke for dumping fra fly og innretninger eller for plassering av materiale.

For å bringe forurensningsforskriften kapittel 22 i overenstemmelse med folkeretten, foreslår departementet å utvide kapitlets virkeområde. Forslaget innebærer at bestemmelsene i kapittel 22 om dumping og plassering av materiale, samt foreslått bestemmelse om marine geotekniske tiltak, skal gjelde utenfor norske jurisdiksjonsområder, for norske skip, innretninger eller fly samt for utenlandske skip, innretninger eller fly når avfallet eller materialet som dumpes eller plasseres er lastet på norsk territorium.

Dersom avfall eller materiale som er lastet på norsk territorium deretter dumpes, plasseres og brukes til marine geotekniske tiltak innenfor andre staters jurisdiksjonsområder, kan det oppstå tilfeller hvor virksomheten må ha tillatelse både fra Norge og fra vedkommende stat. Behandlingen av slike saker forutsetter samordning og dialog mellom myndigheten etter kapittel 22 og den andre statens myndighet.

Det foreslås presisert i § 22-1 første ledd siste punktum at kapitlet ikke gjelder dumping av innretninger som benyttes i petroleumsvirksomheten. Presiseringen må ses i sammenheng med forslag til endring i definisjonen av «innretning», jf. omtale under pkt. 5.4, og gjøres for å opprettholde dagens rettstilstand, der avslutning som evt. inkluderer dumping av petroleumsinnretninger reguleres etter eget regelverk og derfor ikke er omfattet av forurensningsforskriften kapittel 22.

5.4 Endring i definisjonen av «innretning»

Etter Havrettskonvensjonen artikkel 1 og Londonprotokollen artikkel 1 omfatter «dumping» ikke bare disponering av materiale fra skip og luftfartøy, men også fra «plattformer eller andre konstruerte innretninger til sjøs». Dette begrepet er videre enn den gjeldende definisjonen av «innretning» i forurensningsforskriften § 22-2 første ledd bokstav b), som bygger på definisjonen som brukes i OSPAR-konvensjonen og knytter seg til installasjoner som brukes i petroleumsvirksomhet.

Videre inneholder OSPAR vedlegg II artikkel 2 et forbud mot forbrenning av avfall eller annet materiale til havs. Forbudet gjelder generelt og er når det gjelder innretninger ikke begrenset til petroleumsinretninger. Dette innebærer at forbudet mot forbrenning på innretninger til havs i forurensningsforskriften § 21.2, jf. § 22-1, ikke fullt ut gjennomfører Norges internasjonale forpliktelser på dette punktet.

Da kapittel 21 og 22 i forurensningsforskriften ble vedtatt var aktuelle innretninger i all hovedsak knyttet til petroleumsvirksomhet. I lys av utviklingen innen havnæringene kan det i dag være aktuelt med dumping, plassering av materiale, marine geotekniske tiltak og forbrenning også fra innretninger som ikke er knyttet til petroleumsvirksomhet. Dette kan være innretninger som brukes i tilknytning til annen næringsvirksomhet til havs (eksempler her kan være havvind, akvakultur mv.), men også innretninger som er etablert særskilt med tanke på dumping eller marine geotekniske tiltak.

Departementet vurderer derfor at det er behov for en justering i definisjonen av «innretning» i forurensningsforskriften kapittel 21 og 22 slik at denne omfatter også andre typer innretninger enn de som brukes til petroleumsvirksomhet. Dette er nødvendig for at vi fullt ut skal oppfylle våre internasjonale forpliktelser etter Londonprotokollen knyttet til både dumping og marine geotekniske tiltak, samt våre forpliktelser i OSPAR knyttet til forbrenning. Departementet understreker i denne forbindelse at utslipp fra alminnelig drift av virksomheten på innretningen ikke blir påvirket av endringen da dette ikke vil være dumping, plassering av materiale eller marine geotekniske tiltak.

5.5 Myndighet utenfor norsk økonomisk sone

Miljødirektoratet er myndighet for saker om dumping og plassering av materiale i norsk økonomisk sone etter forurensningsforskriften § 22-6. Det er ikke oppgitt hvem som er myndighet på norsk kontinentalsokkel eller i områder utenfor norsk jurisdiksjon. Departementet foreslår derfor å klargjøre dette i forskriften. Det er samtidig behov for å klargjøre hvem som er myndighet for å behandle saker om marine geotekniske tiltak etter forskriften.

Departementet mener Miljødirektoratet bør være myndighet for marine geotekniske tiltak, og for dumping og plassering av materiale i områder utenfor norsk økonomisk sone. Dette vil innebære at de nevnte sakstypene vil bli behandlet på nasjonalt nivå, samtidig som det legges til rette for en reell to-instansbehandling ved at direktoratets vedtak kan påklages til Klima- og miljødepartementet. Det kan være behov for kontakt med andre

myndighetsorganer som en del av saksbehandlingen, eksempelvis med Sjøfartsdirektoratet ved spørsmål om dumping fra skip.

Departementet foreslår på bakgrunn av dette å endre § 22-6 første ledd til en generell bestemmelse som gir hjemmel for å tillate mudring, dumping, plassering av materiale og marine geotekniske tiltak, og at det gis en ny bestemmelse i kapittel 22 som regulerer hvem som er myndighet. Dette vil gi en mer oversiktlig forskrift, hvor det er regulert i ny § 22-7 hvem som er myndighet.

6 Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslagene forventes ikke å ha økonomiske og administrative konsekvenser av betydning. Denne typen saker må allerede håndteres og behandles av miljøforvaltningen. De foreslåtte lov- og forskriftsendringene vil imidlertid gjøre behandlingen av sakene enklere og mer forutsigbar for alle berørte.

7 Forslag til lov- og forskriftsendringer

7.1 Utkast til endringer i forurensningsloven

I lov 13. juni 1981 nr. 3 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 3 andre ledd nr. 3 skal lyde:

3. for forurensningskilder som befinner seg i eller forurensning som truer med å inntreffe i Norges økonomiske sone dersom forurensningskilden er norsk fartøy eller innretning, eller for øvrig i den utstrekning Kongen bestemmer.

§ 3 andre ledd ny nr. 4 skal lyde:

4. for undersøkelse etter, utvinning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster på den norske del av kontinentalsokkelen, herunder avslutning av slik virksomhet, jf. § 4. For annen aktivitet på kontinentalsokkelen og utenfor norske jurisdiksjonsområder gjelder loven i den utstrekning Kongen bestemmer.

7.2 Utkast til endringer i forurensningsforskriften

I forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensnings av forurensning (forurensningsforskriften) gjøres følgende endringer:

| 21-1 første ledd bokstav b) skal lyde:

innretning: plattformer eller andre konstruerte innretninger til sjøs. Innretning omfatter installasjon eller annet anlegg som benyttes i petroleumsvirksomheten, uavhengig av om konstruksjonen er fast eller flyttbar, og rørledning og kabel benyttet i petroleumsvirksomheten,

§ 22-1 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder all mudring fra skip, med unntak av mudring som ledd i petroleumsvirksomheten til havs. De gjelder videre all dumping, plassering av materiale og marine geotekniske tiltak fra skip, innretninger og fly samt dumping og plassering av skip. Kapitlet gjelder ikke dumping av innretninger som benyttes i petroleumsvirksomheten.

§ 22-1 andre ledd skal lyde:

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder i sjø og vassdrag her i riket. Innen folkerettens grenser gjelder den også i norsk økonomisk sone og på norsk kontinentalsokkel.

§ 22-1 nytt tredje ledd skal lyde:

Med de begrensninger som følger av folkeretten gjelder kapitlet også utenfor norske jurisdiksjonsområder for dumping, plassering av materiale og marine geotekniske tiltak fra norske skip, innretninger og fly, samt fra utenlandske skip, innretninger og fly når avfallet eller materialet er lastet på norsk territorium.

§ 22-2.første ledd bokstav b) skal lyde:

innretning: plattformer eller andre konstruerte innretninger til sjøs. Innretning omfatter installasjon eller annet anlegg som benyttes i petroleumsvirksomheten, uavhengig av om konstruksjonen er fast eller flyttbar, og rørledning og kabel benyttet i petroleumsvirksomheten,

§ 22-2 første ledd bokstav f) skal lyde:

plassering av materiale: enhver forsettlig disponering av materiale i sjø eller vassdrag med et annet formål enn materialet opprinnelig er bygd eller konstruert for, og som ikke regnes som dumping *eller marine geotekniske tiltak,*

§ 22-2 første ledd ny bokstav g) skal lyde:

marine geotekniske tiltak: enhver forsettlig disponering av materiale i sjø med formål å påvirke naturlige prosesser, inkludert for å motvirke menneskeskapte klimaendringer, og som kan ha negative virkninger for det marine miljøet.

§ 22-3 Forbud mot mudring skal lyde:

Mudring er forbudt, unntatt når tillatelse er gitt i medhold av § 22-7.

§ 22-4. Forbud mot dumping skal lyde

Dumping er forbudt. Det kan likevel gis tillatelse i medhold av § 22-7 til dumping av:

- a. muddermasser, løsmasser og stein,
- b. skip med metallskrog frem til 31. desember 1998,
- c. andre skip frem til 31. desember 2004,
- d. fiskeavfall fra fiskeforedling/prosessering på land,
- e. annet avfall/materiale i helt spesielle situasjoner hvor deponering på land medfører uakseptabel fare eller skade.

§ 22-5 Plassering av materiale skal lyde:

Det er forbudt å plassere materiale i sjø eller vassdrag for et annet formål enn det opprinnelig ble bygd eller konstruert for, unntatt når tillatelse er gitt i medhold av § 22-7.

Ny § 22-6 Marine geoingeniørtiltak skal lyde:

Marine geoingeniørtiltak er forbudt, unntatt når tillatelse er gitt i medhold av § 22-7.

§ 22-6 blir ny § 22-7.

Ny § 22-7 første ledd skal lyde:

Forurensningsmyndigheten kan gi tillatelse til mudring, dumping, plassering av materiale og marine geoingeniørtiltak.

Ny § 22-8 Myndighet skal lyde:

Statsforvalteren er myndighet for mudring her i riket samt for dumping som nevnt i § 22-4 første ledd bokstav a-d, i sjø og vassdrag her i riket.

Miljødirektoratet er myndighet for mudring i norsk økonomisk sone, for dumping som nevnt i § 22-4 første ledd bokstav e i sjø og vassdrag og for marine geoingeniørtiltak her i riket samt for dumping, plassering av materiale og marine geoingeniørtiltak i norsk økonomisk sone, norsk kontinentalsokkel og utenfor norske jurisdiksjonsområder.

Klima- og miljødepartementet kan fastsette at vedtak etter § 22-7 kan treffes av andre enn det som fremgår av første og andre ledd.

Nåværende §§ 22-7 til 22-8 blir ny §§ 22-9 til 22-10.

Ny § 22-11 Tilsyn skal lyde:

Statsforvalteren, Miljødirektoratet eller den Klima- og miljødepartementet bemyndiger, jf. § 22-7, fører tilsyn med gjennomføringen av bestemmelsene i dette kapitlet eller vedtak truffet i medhold av disse bestemmelsene.